

dajo stvar, potem jim še le povej, kako se stvar imenuje. Kaj pomaga otroku, ako mu govoriš o krokodilu, ko si otrok pri tem Bog vé, kaj ali pa še nič ne predstavlja.

„Vse naj se, kolikor je le mogoče, postavlja pred čute; vidljivo vidu, slišljivo sluhu, dišeče vohu, kar je okusno, jeziku, in kar je potipajoče, naj se potipa i. t. d. Kar se pa pred več čutov more postaviti, naj se pa predstavlja v resnici tudi več čutom“.

„Iz takih nazorov razvija se potem gotovo znanje“.

„Kar se je s čuti vzprejelo, to ostane v spominu veliko bolje, kakor še tako natančno opisovanje in pripovedovanje“.

„Zaradi tega je dobro, da bi bilo vse, kar se v kakem razredu obravnava, naslikano na stenah šolskih“.

Komenski je tójral, da se otroci užé v materinski šoli (v družini do šestega leta) seznanijo s predmeti v njihovi okolici, torej s kamenjem, z rastlinami, človeškimi udi, z barvami, osebami in dr. Kazalni uk je zeló, zeló čislal tudi Pestalozzi. Učila so mu bili predmeti v okolici: soba, stene, zidovi, hodniki, orodje, obleka i. dr.

Njegovo načelo je bilo: „Duševni razvitek začénja se z nazorom; vsak pouk naj se opira na nazore“. „Vsaka zavest izhaja iz nazora“. „Pri vsakem predmetu je bistveno troje: število, oblika in beseda“. „Vajam v govoru je poglavitna svrha ta, da si otroci na podlogi nazorov pridobé jasne pojme o stvareh“. „Otroci naj ogledujejo in spoznavajo to, kar je v njihovi okolici“. To prvotno pravilo ukoslovja je tudi Diesterweg cenil in z ostrimi besedami obsodil metode, ki se ne opirajo na kazalni uk in na učila. Djal je: „To pravilo veljá pri vsem uku in tudi pri vzgoji. Le po njegovi obširni porabi se doseže, da se prežene prazno, ničevno, pogubljivo duhomorno in slepo posnemanje besedi“. „Kjer se uči zemljepis brez domoznastva, brez nazorovanja s risarijami, zemljevidi, kjer se uči zgodovina brez živahnih, stvarnih podob, kjer se veronauk uči samo iz glave; ondi vlada moreči formalizem, ki uči bolj samo za šolo, ne pa za življenje“. Enakih misli je tudi Kehr, ki pravi: „Nazorovanje je treba visoko čislati.“*) (Dalje prih.)

Po deželnem zboru.

Resno i marljivo poprijeli so se naši gg. deželni poslanci letos svojega dela, kajti v malokaterim zasedanji bilo je toliko i tako važnih točiek rešenih, kakor ravno letos. Slava jim! — V zeló pa, upam, mi ne bodo šteli, če jim povem, da so prošnje ljudskih učiteljev za izboljšanje njihovega gmotnega stanja vender le malo preveč površno pretresovali, kajti učiteljstvo postalo je vsled novih šolskih postav faktor, s katerim je treba tudi včasih računati ter mu gmotno pomagati, sicer bomo opešali ter ne bomo mogli izvrševati vzvišene naloge, kojo nam ljudstvo i država nakladata. Živež postaja vedno dražji; oblačiti se moremo svojemu stanu primerno i skoro moralično prisiljeni smo, da moramo vsako národno društvo i podjetje podpirati; kje so pa potem še razni šolski časopisi i knjige, da se moremo naobraževati? Pa vse to bi znabiti še zmagoval neoženjen učitelj. Kaj je pa pričeti oženjenemu učitelju z kopico otrok, katere mora svojemu stanu primerno vzgojevati?

Srečnejši v tem obziru so pa naši sosedni sotrudniki na Koroškem.

Koroška ima skoraj še jedenkrat toliko učiteljev kakor Kranjska in vender je letos ondotni deželni zbor plače učiteljske povišal na 700, 600, 540 i 480 goldinarjev na leto.

*) Učitelj Wiedmann pravi v svoji knjigi „der Lehrer der Kleinen“: K uspešnemu računanju je treba troje glavnih točk, in te so: 1. nazor, 2. zopet nazor in 3. še zmirom nazor. Pís.

Učiteljice dobivale bodo le 80 odstotkov od učiteljske plače, podučitelji po 360 i podučiteljice pa po 300 gld. na leto.

Koroška ima tudi skoraj še jedenkrat toliko šol, kakor Kranjska, prebivalcev pa manj i vender bode žrtvovala za svoje učitelje za naprej po 41.000 goldinarjev več na leto.

Število za šolo godnih otrok znaša na Koroškem okoli 45.000 i na Kranjskem pa 54.000.

Na jedno učiteljsko moč pride na Koroškem povprečno po 48 otrok, na Kranjskem pa po 70.

To so številke, katere tudi vsakega neprijatelja šole i učiteljstva moralično silijo učiteljstvu pomagati, ako je za to poklican.

V naslednjem hočem podati častitim bralcem nekaj pregled, koliko bi morala Kranjska več plačevati na leto za svoje učitelje, ko bi nam naši gg. deželni poslanci po vzgledu Koroške povišali plače.

Evo ga:

Po izkazu c. kr. deželnega šolskega sveta z dné 4. junija 1887. l. je na Kranjskem 285 ljudskih šol, učiteljev pa 479 in sicer v Ljubljani 25, na deželi pa 454.

Plačo prvega razreda s 600 gld. na leto jih dobiva 28 nadučiteljev (16.800 gld. na leto).

Plačo drugega razreda s 500 gld. na leto dobiva 138 učiteljev (vkup 67.500 gld. na leto).

Plačo tretjega razreda z 450 gld. na leto dobiva 144 učiteljev (64.800 gld. na leto) in plačo četrtega razreda z 400 gld. na leto dobiva 144 učiteljev, kar znaša na leto 57.600 gold.

Vkupno znašajo plače vseh razredov tedaj 206.700 gld. na leto.

Ko bi se po vzgledu koroške dežele nam plače povišale, bi znašala plača za prvi razred 19.600 gld., za drugi razred 88.800 gld., za tretji razred 77.760 gld. in za četrti razred pa 69.120 gld. na leto; kar znaša skupaj 255.280 gld., torej za 48.580 gld. več, kakor sedaj.

Ljubljansko mesto sevéda ni všteto, ker imajo Ljubljanski učitelji užé itak dobro urejene i zboljšane plače. Ako bi n. pr. kakor na Koroškem učiteljice, katerih je na Kranjskem okoli 120, dobivale le 80 odstotkov od učiteljeve plače in ko bi n. pr. učiteljski pripravniki dobivali do izpita učiteljske sposobnosti, oziroma do stalnega nameščenja po vzgledu koroških podučiteljev le 360 gld. učiteljice pa 300 gld., bi se zgoraj omenjena svota **zdatno zmanjšala** i pomagano bi bilo stanu, kateri ima bodočnost v rokah svojih. Ko bomo učitelji videli, da so nam naši poslanci noklonjeni, gmotno pomagati, družili bomo s tem večjim veseljem svoje moči, da bomo vzgojevali zanesljive i neomahlive slovenske značaje, skrbne gospodinje, dobre gospodarje ter najbolj udane podložnike slavni hiši Habsburški i kadar bode pa treba, pa žrtvovati kri i imetje za blagor i obstanek mile nam Avstrije.

Ljudski učitelji pa ne smemo takoj obupati, akopram so bile užé tolikokrat naše prošnje odbite, ampak stopimo i prihodnje leto z združenimi močmi pred naše gg. deželne poslance i preverjen sem, da ne bodo ostale prošnje naše vedno „glas upijočega v puščavi“, kajti še kaplja polagoma kamen zdo blje, i gotovo bodo tudi naše popolnoma opravičene prošnje našle nam naklonjenega zagovornika.

—m—